

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

TURZA WIELKA

1. Nazwa

kościół

2. Czas powstania

1924r.

8. Fotografia z opisem wskazującym orientację albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres

Turza Wielka
13-214 Uzdrawo

5. Przynależność administracyjna

województwo:
warmińsko-mazurskie

powiat:
działdowski

gmina:
Działdowo

6. Formy ochrony
**Ustawa z d. 23.07.2003 o
ochronie zabytków i opiece
nad zabytkami (art. 7)**

- wpis do rejestru zabytków:

.....
- ustalenia ochrony w MPZP
Gminy Działdowo - Uchwała nr
V/27/03 Rady Gminy Działdowo
z d. 21.02.2003

**Ustawa z d. 07.07.1994 Prawo
budowlane (art. 39. ust. 3)**

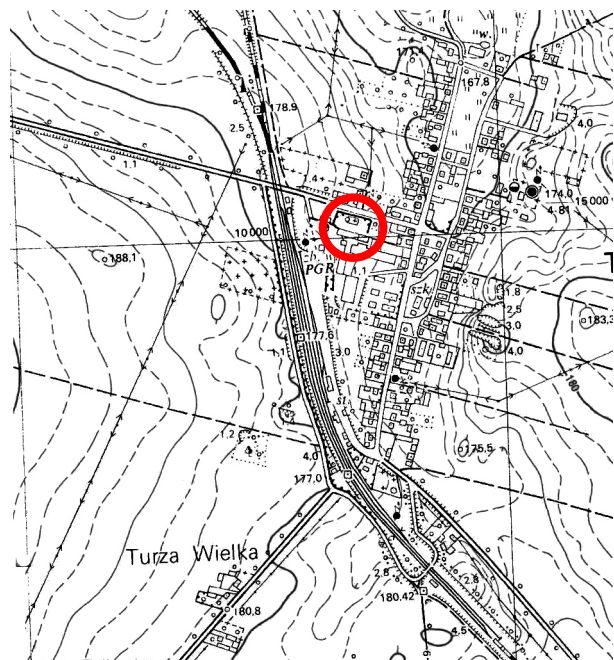
- Gminna Ewidencja Zabytków

7. Opracowanie karty adresowej

autor: Anna Majewska

data: listopad 2012r.

podpis:

9. Fotografia dodatkowa

10. Opis architektoniczny

Kościół rzymsko-katolicki p.w. Matki Bożej Różańcowej założony na rzucie prostokąta, z prostokątnym, wyodrębnionym prezbiterium oraz zakrystią. Od wschodu bryła narastająca addycyjnie, przekryta dachami wielospadowymi. Od zachodu w kalenicy umieszczona sygnaturka, zwieńczona cebulastą kopułką, z krzyżem łacińskim. Budowla murowana, tynkowana, na podmurówce z kamienia polnego. Pokrycie dachu – dachówka ceramiczna, esówka. Artykulacja elewacji oknami zamkniętymi łukiem pełnym oraz rytmem prostych lizen wspierających gzyms podokapowy. Wejście sytuowane w elewacji zachodniej ujęte boniowanymi pilastrami o prostych głowicach, dźwigających naczółek łuku odcinkowego z monogramem Maryjnym. Wyżej, w partii chóralnej triforyjne przeprucie, z nieco wyższym okienkiem środkowym, ujęte płaskimi opaskami. Naroża elewacji zachodniej ujęte pilastrami. Okna drewniane, wielokwaterowe, drzwi drewniane, dwuskrzydłowe, płycinowo-ramowe z nadświetlem.

Elementem wyposażenia kościoła są dwa ołtarze boczne oraz ołtarz główny, w którym umieszczony został obraz Matki Boskiej Różańcowej ze św. Dominikiem i Klarą.

11. Stan zachowania

Zachowana bryła, kształt i artykulacja budynku. Nowe wyprawy elewacyjne oraz pokrycie dachu.

12. Historia miejscowości lub obiektu

Pierwsza wzmianka o Turzy Wielkiej (*Groß Tauersee*) pochodzi z 1408r. Mieszkał tu wówczas Otto Kikoł. W 1482r. Mikołaj otrzymał 4 włóki sołeckie celem założenia wsi czynszowej, a w 1486r. 2 włóki lemańskie na prawie chełmińskim otrzymał Stanisław. Ks. Albrecht Hohenzollern nadał dziedziczne sołectwo w Turzy Wielkiej rodzinie Zakrzewskich. Majątek istniał tutaj jeszcze w okresie międzywojennym, właścicielem był Aleksander Kamiński. Pierwszy kościół wybudowano w XIVw., ciągłe wojny między zakonem a stroną polską spowodowały, że kościół popadł w ruinę i nigdy nie został odbudowany. Obecny kościół wzniesiono w 1924r. z inicjatywy ówczesnego właściciela majątku Aleksandra Kamińskiego, erygowany 01.07.1935r.

13. Uwagi

Ze względu na wartości historyczno-kulturowe dokumentujące architekturę sakralną regionu, obiekt został ujęty w wojewódzkiej ewidencji zabytków.